

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXXVII. De Jure Patronatûs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

C A S U S LXXVII,

Ad Tit. 38. lib. 38. Decret.

De Jure Patronatûs.

Balda multa habet conferre beneficia, quarit 1. Quot modis acquirantur? 2. An beneficium alteri quàm presentato conferri possit. 3. Qualiter jus Patronatûs Patrono sit utile, honorificum. 4. An se ipsum presentare possit, an alium ad beneficium nondum vacans. 5. Quid patronatus Ecclesiasticus, laicus, mixtus. 6. An accumulare vel presentato semel indigno variare possit. 7. Quid si presentatio non fiat inter quatuor vel sex menses praefixos. 8. An Papa soleat derogare juri Patronatûs. 9. Quid de Bulla Pii V. qualiter in Julia & Clivia devolutio fiat ad Principem. 10. An Episcopus possit tempus presentandi prorogare, an computari debeat de momento ad monentum, an à die habita notitia vel vacationis beneficii, an currat principibus vel impedito. 11. Quid sit Patronatus hereditarius, gentilinis, 12. Realis, personalis, an competat mari & femina, infanti, impuberi. 13. Qualiter acquiratur fundatione, 14. Constructione, 15. Dotatione. 16. An ad hoc requiratur consensus Episcopi. 17. Qualiter in alios transferatur hereditate, donatione, permutatione, venditione, 18. An

transferatur cum fundo, dote, locato, pignore. 19. Qualiter Patronatus amittatur dote vel Ecclesiâ pereunte vel principali unità. 20. Qualiter amittatur prescriptione, 21. Delicto. 22. An existens in possessione juris presentandi validè presentet ante & post motam litem.

Beneficia praecipuè acquiruntur 1. triplici modo: institutione, collatione, & electione; institutio est concessio beneficii ad praesentationem Patroni; collatio est libera concessio beneficii independenter ab aliquo praesentante; electio est designatio personae idoneae ad beneficium per suffragia, praesentatio est exhibitio personae beneficiandae facta illi, ad quem pertinet instituire; praesentatio & electio dat solum jus ad rem, institutio verò praesentati & confirmatio electi dat jus in re, quemadmodum & libera collatio; sed de his in seqq. pro nunc explicabimus naturam & proprietates juris Patronatûs tanquam causam praesentationis ad beneficium. Igitur:

QUÆR. I. Quid sit Jus Patronatûs?

1. Est jus praesentandi Clericum ad

ad beneficium vacans germanicè, ein Pfarlehn oder geistliches Lehnsrecht / qui tale jus habet, Patronus vocatur; dicitur 1. *jus presentandi*, nam Episcopus alteri beneficium conferens quàm præsentato, non tantùm præsentato, sed & Patrono injuriam facit; & ejusmodi collatio annullari ac beneficiatus amoveri debet, nisi Patronus consentiat, aut intra tempus ad præsentandum à jure concessum non reclamet, tunc enim collatio manebit firma. *Barb. Felix. Vallens. Gonz. ad reg. 8. Glos. 56. n. 78. Schambog. l. 3. t. 38. n. 63. Engel. ibid. n. 2.* hoc autem jus Patrono est honorificum, utile & onerosum; *honorificum*, quia in Ecclesia & Processionibus debetur ei locus dignior: *utile*, quia in casu paupertatis tenetur eum Ecclesia præ aliis pauperibus alere ex iis, quæ detractis expensis necessariis supersunt; est *onerosum*, quatenus ei incumbit Ecclesiæ prospicere, ne ejus bona dilapidentur, vel contra intentionem fundatoris applicentur.

4. Dicitur 2. *jus presentandi Clericum*, hoc est, primâ tonsurâ insignitum, sine hoc enim nemo est capax beneficii Ecclesiastici: Patronus verò se ipsum licet sit Clericus præsentare non potest ob præsumptionem ambitionis, c. 26. *de jure pat.* supplicare tamen poterit Episcopum ut sibi beneficium conferat, supplicando enim non reputatur quis ambitiosus. Econtrà filios alios-

R. D. Jansen Pars I.

que consanguineos præsentare non prohibetur, ne hi sint pejoris conditionis quàm extranei, qui ad fundandum vel dotandum beneficium non concurrerunt. Dicitur 3tio, *ad beneficium vacans*, quia præsentatio ad beneficium nondum vacans reprobatur c. 2. § 13. *de concess. præb.* & promissio etiam jurata de facienda præsentatione postquam beneficium vacaverit est illicita & irrita propter occasionem captandæ mortis alienæ; si tamen Patronus putavit bonâ fide, beneficium vacare, præsentatio valet, & beneficio ex post vacante convalescit. *Corradus lib. 4. c. 6. n. 37.*

QUÆR. II. Quid circa divisionem juris Patronatûs?

2. Dividitur variè: 1. in Ecclesiasticum, sæculare seu laicum, & mixtum. *Ecclesiasticum* est, quod competit Collegio, communitati, personæ Ecclesiasticæ ratione Ecclesiæ, Dignitatis vel Beneficii Ecclesiastici, etiamsi originem habeat ex patrimonio Laici; pariter Ecclesiasticum est, quod ex bonis Ecclesiasticis fundatur vel dotatur. *Laicum* est, quod à Laico vel Clerico non ratione Ecclesiæ, sed ratione foundationis vel dotationis ex bonis patrimonialibus tenetur. *Mixtum*, quod partim ratione Ecclesiæ, partim ratione foundationis laicalis competit. *Barb. Garcias. Vallens. Schamb. Zoës. l. 3. tit. 38.* in Patronatu

Rrr

mix-

mixto si Clericus & Laicus conveniant, ut alternis vicibus presentent, in eo casu & pro eâ vice quâ Laicus presentat, totum jus Patronatûs Laicum censebitur, pro eâ verò vice quâ Clericus, totum Ecclesiasticum; videtur enim tunc mixtorum natura per hanc alternativam pro illis vicibus reducta ad sua simplicia *Reiffenst. numer. 53.* si verò alternativâ non utantur, sed simul & semel presentent, gaudebit favoribus Patronatus Laici, ita ut non conferatur necessariò per concursum, neque in eo reservationi Pontificiæ locus sit. *Garcia de benef. p. 5. c. 1. numer. 582. Barb. l. 3. c. 12. numer. 18. Schmalzgruber l. 3. t. 38. numer. 11. § 29. Krimer l. c. gaudebit pariter favore Patronatus Ecclesiastici, ita ut & Laicus & Clericus sex menses ad presentandum habeant. Robert. König tit. 38. numer. 6.* variæ autem sunt differentia inter jus Patronatûs Laicum & Ecclesiasticum; nam

6. 1. Patronus Laicus ad beneficium vacans plures vel simul vel successivè, re adhuc integrâ & nondum factâ institutione presentare potest, non quidem privativè ut primum privet jure suo, sed accumulativè, ita ut Episcopus, quem voluerit, eligere possit; si tamen unus fuerit indignus, alter necessariò eligendus erit; si neuerit dignus, Laicus

non amittit suum jus, sed novum presentare poterit; econtrâ Patronus Ecclesiasticus non nisi semel unum vel plures presentare potest; & si scienter indignum presentet, privatur istâ vice jure presentationis, & relinquatur Episcopo libera beneficii collatio. *c. nulla 2. de conc. prab. clem. un. de supp. negl. pral. Vall. §. 5. numer. 2. Reiffenst. à numer. 83. 2.* Beneficia Parochialia, quæ sunt sub Patronatu Ecclesiastico, per concursum concedi debent. *Trid. Sess. 24. c. 18. de reg. non verò quæ subsunt Patronatui Laico, Schmalzgr. numer. 17. 3.* Patronus Laicus ad presentandum habet tantum quatuor, Ecclesiasticus sex menses à die habitæ notitiæ *c. 22. § 27. de jurep. Ratio congruentiæ est, quòd Laicus possit in presentando variare, non verò Ecclesiasticus, cui propterea meritò plus temporis conceditur si intra tempus præfixum vel ex negligentia, vel quia non conveniunt Patroni, Presentatio non fiat, collatio beneficii pro ea vice devolvitur ad eum, ad quem pertinet institutio. c. 27. h. t. Barb. de pot. Ep. alleg. 72. numer. 141.* si verò presentatio in tempore facta effectum sortita non est ex facto Episcopi, aut ex negligentia, renunciatione, morte vel occultâ inhabilitate presentati, conceditur Patrono novum quadrimestre vel semestre à tempore renunciatio-

tionis, mortis, vel alterius defectus cogniti, *c. 26. de elect. in 6.* nisi in prædictis fraus intercesserit. *Barb. Schmalzgruber l. c. Konig numer. 27.* Ratio est, quod alterius mors vel negligentia non debeat redundare in præjudicium Patroni. 4. Papa non solet derogare juri Patronatus Laici ejus beneficia reservando, imò Legatus Pontificius ea nequidem potest reservare. *c. 28. h. t. secus est de Ecclesiastico. Azor. Pirh. numer. 135.* Econtra conveniunt Patronatus Laicus & Ecclesiasticus in sequentibus: 1. Vi Bullæ Pii V. ubi eâ recepta est, tam Laicus quàm Ecclesiasticus ad beneficia curata præsentare debent intra 20. dies, & præsentatus institui intra duos menses à die peracti examinis. *Leur. 9. 135.* præsentatio si non fiat intra tempus, pro illa vice devolvitur ad Superiorem *c. quoniam. 3. h. t. in Juliâ, Cliviâ, & Montibus pro bimestri prius devolvitur ad Principem seu Ducem. 2.* Episcopus vel alius, ad quem pertinet institutio, tam Patrono Laico, quàm Ecclesiastico potest termino nondum elapso prolongare tempus ad aliud quadrimestre vel semestre. *Riccus, Flam. l. 7. de resig. quest. 29. Barb. numer. 143. Wiestn. hic numer. 97.* imò ipsos fundatores tempus illud in littera foundationis,

non tamen ex post prorogare posse docent *Vivian. Wiest. numer. 98. Pirh. numer. 43. 3.* Hoc tempus computandum est de momento ad momentum, non à die quo vacavit beneficium, sed à die habitæ notitiæ, & qui contendit præsentationem non esse factam in tempore, debet probare Patronum habuisse notitiam vacationis, quia non præsumitur scienter voluisse negligere jus suum. *Garcias de Luca de jurep. disp. 64. numer. 5. Reiffenst. numer. 55. 4.* Tempus præsentandi non currit summis Principibus, aut etiam privato legitime impedito, *Garcias c. 2. numer. 38.* neque ignorantia Ecclesiæ vacationem, *Barb. Vallens. Schmalzgruber numer. 220.* Dividitur 2. jus Patronatus in hereditarium & gentilitium; hereditarium est, quod transit ad quoscunque hæredes etiam extraneos, & tale in dubio semper præsumitur, ut notat *Panor. in c. cum saculam 13. de jure pat. gentilitium est, quod certæ tantum familiæ competit. Lotter. l. 2. de benef. quest. 11. numer. 13. Barb. numer. 20.* Dividitur 3. in personale & reale, illud personæ fundatoris vel hæredis adhæret, hoc castrum vel prædium sequitur, ita ut Dominus castri etiam sit Dominus juris Patronatus, potest autem jus

Patronatûs competere & masculo & fœminæ, impuberi & illegitimo, teste *Laym. lib. 4. tr. 2. c. 13.* si pupillus infans sit, ejus nomine tutor præsentabit, *Garc. c. 9. n. 193.* si verò infantiam egressus septennio major sit, in præsentando tutori præfertur; tum quia est Dominus hujus juris, tum quia patria, minùs tutoria potestas post usum rationis in spiritualibus locum habet, per ea quæ notantur in *c. fin. de jud. in 6. de honestate* tamen erit, ut pupillus auctore tutore præsentet.

QUÆR. III. Quot modis jus Patronatûs primò constituitur?

13. 2. Modi, quibus primò constituitur jus Patronatûs, sunt tres: fundatio, constructio, dotatio, qui singuli disjunctivè sufficiunt, ita ut si unus fundavit, alter construxit, tertius dotavit, quilibet gaudeat jure Patronatûs, ut omnes simul vel alternis vicibus præsentare queant. *Fundare dicitur*, qui concedit fundum in quo construendum debet. *c. nobis 25. de jurep.* ideòque ille Rector, Parochus, vel Abbas, qui in sua Ecclesia permittit erigi Capellam vel altare in titulum perpetuum seu beneficium, in jure præsentandi concurrat cum dotante vel ædificante, quia contulit fundum: ille censetur *construere* Ecclesiam, qui pro illa ædificanda suo nomine expen-

fas sumptusque facit. *c. 25. cit.* aut qui funditus destructam, ita ut novâ indigeat consecratione, reedificat, æquum tamen est ut Episcopus priorem Patronum moneat eumque Ecclesiam reficere volentem præ quovis extraneo admittat. *Garcias c. 9. numer. 51. Dotare* 15. Ecclesiam dicitur, qui jam constructæ annuos proventus in sustentationem ministrorum perpetuò assignat. Econtrà qui post primam dotationem novos fundos vel redditus Ecclesiæ tribuit, etsi plures sint quàm priores, non fundator sed benefactor Ecclesiæ dicitur, nisi prior dotatio injuriâ temporum periisset, ita ut hæc censeretur quasi nova. *Engelhic numer. 21.* idem est de Ecclesiâ planè dirutâ & de novo constructâ, tunc jus Patronatûs non primo ædificanti, sed restauranti debetur. *Garcias numer. 51. Vallens. numer. 16. 3. Zoës. numer. 6. Wistn. numer. 25.* Notandum tamen hic est, quòd ad effectum acquirendi jus Patronatûs, fundatio, constructio, dotatio fieri debeant cum autoritate & licentia Episcopi, per *cit. c. 25.* sufficit tamen consensus etiam ex post accedens, ut si Episcopus templum sine consensu suo ædificatum ex post acceptet, & consecrari jubeat; imò in dubio ex diuturnitate temporis ejus consensus præsumitur. *Garc. numer. 72. Barb. numer. 21.*

Schamb.

Schamb. Menoch. Schmalzg. numer. 36.

QUÆR. IV. Quibus modis jus patronatûs jam constitutum in alios transferatur?

17. *Re.* Quatuor modis: 1. Successione in hæreditatem vel jura patroni, sive mas sit, sive fœmina. *c. 1. h. t. Barb. num. 9. Pirh. num. 44.* 2. Donatione, quæ si fiat Laico, requiritur ad valorem consensus Episcopi, non verò si fiat Ecclesiæ vel loco religioso. *c. illud 8. & c. un. de jurep. in 6.* Si tamen sint plures patroni Laici, unus alteri jus suum irrequisito Episcopo liberè remittere potest. *Passerinus in c. unic. b. t. numer. 7. Vallens. §. 4. numer. 3. Zoës. nu. 14. Eng. nu. 22. Schamb. n. 42. arg. clem. 2. h. t. 3.* Permutatione juris patronatûs cum alio spiritali factâ cum consensu Episcopi; *Dixi,* cum alio spiritali, nam permutatio ad temporalia reprobatur tanquam Simoniaca, *in c. ult. de rerum permut. 4.* Venditione, non quâ ipsum jus patronatûs, sed quâ castrum vel prædium, cui illud jus cohæret, venditur; ut autem evitetur omnis simonia, non debet in tractatu fieri specialis conventio super jure patronatûs, neque propterea augeri pretium, aut haberi alius respectus temporalis, sed hoc ipso quo ejusmodi prædium transfertur, transfertur simul jus ei cohærens, dummodo specialiter non excipiatur. *c. 7.*
18. *de jurep. & ibi DD. communiter: cã-*

dem ratione per contractum feudalem vel Emphyteuticum cum castro vel præsidio transfertur jus patronatûs ei annexum; item si uxor marito ejusmodi bona in dotem afferat, non uxor sed ipse præsentationem faciet, cum ad maritum dominium civile dotis & jus percipiendi fructus ex re dotali pertineat. *Laym. Zoës. h. t. n. 36. Garc. num. 177. Schmalzg. n. 83. Engel. n. 23.* qui etiam dicunt ad conductorem longi temporis scilicet 10. annorum transire jus patronatûs annexum bonis conductis, quia conductor longi temporis verè est emphyteuta & habetur pro possessore. *l. 1. §. 3. ff. de superficieb. & regulariter omnes fructus, qui per contractum vel consuetudinem specialiter excepti non sunt, percipere potest, quod non tenet de conductore modici temporis. Multo minùs jure patronatûs uti poterit creditor, qui ejusmodi castrum sibi oppignoratum habet, per c. cum Bertholdus 18. de sent. & rejud. Lambertin. Barb. Azor. Vallens. §. 4. n. 2. Wistn. n. 186.* Ratio est, quòd creditor non possit ex re oppignorata fructus percipere nisi cum obligatione eos Domino restituendi, vel in sortem computandi; sed præsentatio est fructus, quem nec in sortem computare potest, cum sit quid spirituale, nec restituere, postquam præsentatus sub Episcopo fuerit institutus, ergo.

QUÆR. V. Quibus modis jus patronatûs amittatur?

19. *Re. Seqq.* 1. Si Ecclesia vel dos planè pereat. 2. Si cum patroni consensu ex Ecclesia fiat Monasterium vel Ecclesia Collegiata, cum in his non presentatio sed electio obtineat. 3. Si Ecclesia patronatui obnoxia uniatur alteri Ecclesie vel Monasterio sine juris reservatione, quia Ecclesia alteri principaliori unita censetur quasi extincta. *Pirh. numer. 138.* 4. Deficientibus successoribus aut extincta familiâ patroni. 5. Per non usum amittitur jus patronatus, si saltem duabus vicibus non presentarit. *Riccus. Barb. numer. 5. Eng. num. 26.* intellige, si lapsum simul sit tempus ad prescriptionem requisitum; jus autem patronatus contra Ecclesiam liberam à tali jure non prescribitur, nisi quadraginta annis cum titulo, sine titulo tempore immemorabili. *Trid. sess. 25. c. 9. de reform.* contra alium patronum, si hic Laicus sit & presens, decem, si absens viginti annis cum titulo, sine titulo annis triginta, contra patronum Ecclesiasticum, cui hoc jus ratione officii vel dignitatis competit, ab Ecclesiastico prescribitur annis quadraginta, à Laico non nisi tempore immemorabili. *Vallens. Barb. Schmalzg. nu. 166. Reiffenst. num. 15. 6.* propter delictum hæresis, scilicet, apostasie, aut læsæ Majestatis. 7. Si in Rectorem vel Clericum Ecclesie patronatæ impias manus injecerit, cum
- 20.
- 21.

vulnerando, vel occidendo. 8. Si reditus beneficii sibi attraxerit, aut beneficiatum ab eorum perceptione malitiosè impederit. *DD. cit.* 9. Si patronus jus patronatus venditione vel simili contractu à jure prohibito in alium transfulerit. *Trid. sess. 25. de reform. c. 9. & DD. cit.* 10. Excommunicatus non toleratus saltem Ecclesiasticus privatur usu juris patronatus, usque dum absolvatur; quia per ejusmodi excommunicationem tollitur omnis jurisdictio, Laicus non toleratus etsi juxta *Covar. Dian. p. 5. t. 9. resol. 105.* validè presentet, tamen Episcopus ejus presentationem admittere non potest, quia cum eo communicare prohibetur. *Zoës. nu. 59. Schmalzg. nu. 7.* probabiliter dicunt utriusque presentationem valere & presentato jus acquiri, sed Episcopum non posse admittere presentationem factam à vitando, usque dum absolvatur, quia prohibetur cum eo communicare. Notandum etiam quòd jus patronatus ex causa delicti non amittitur nisi post sententiam, declaratoriam judicis, nisi delictum foret notoriū, *Gail. 2. obs. 51. n. 6.*

QUÆR. VI. An validè presentet nudus possessor?

Re. Qui bonâ fide possidet jus presentandi, quamvis tantum unum actum habeat pro se, validè presentat, & ab ipso presentatus est instituendus, etsi ex post mortâ sibi litè in petitorio succumbat,

bat, quia presentatio est fructus possessionis, qui spectat ad bonæ fidei possessorem. *C. consultatio- nibus. 19. h. t. Leur. Reiffenst. Engel. num. 14. Pirh. num. 77.* ubi dicit id tenere, si presentatio facta est ante motam litem; nam lite contestatâ possessor presentatus institui non debet, eò quòd fructus post con- testatam litem percepti etiam à possessore bonæ fidei restitui de- beant, factâ autem institutione non posset restitui beneficium, eò quòd institutio det jus perpetuum. *Econtra Hofst. Vivian. Hon. hic num. 58. Wiest. num. 57. Schamb. numer. 55. alii- que cum Schmalzg. num. 87.* pro-

babiliùs docent etiam pendente lite à possessore bonæ fidei presenta- tionem fieri & presentatum institui posse. Ratio est, quia favor Ecclesiæ etsi beneficium sit curatum etiam bo- num animarum exigit, ne rite præ- sentati institutio differatur & in presentando solùm attenditur pos- sessio *C. cum Ecclesia 3. de caus. post. & prop.* atque per litis pendentiam possessio non tollitur, ergo: *nec ob- stat ratio* in contrarium allata, quia re evictâ illi tantùm fructus resti- tuendi sunt, qui restitui possunt sal- vo jure possessionis, & qui sunt pre- tio æstimabiles, quale quid non est jus patronatûs.

CASUS LXXVIII.

In Tit. 7. l. 3.

De Institutionibus &c.

Cautius beneficiandus in-
terrogatur 1. Quæ etas re-
quiratur ad S. Ordines, 2.
Ad beneficia simplicia, 3.
Ad curata, 4. Ad Digni-
tates, 5. An admitti possit presentatio
extra tempus facta. 6. An ad benefi-
cium pro certa familia fundatum va-
lidè admittatur extraneus. 7. An va-
leat presentatio uno patrono non voca-
to. 8. An major pars patronorum con-
sentire debeat, quid si aliqui ex post va-
rient. 9. Quid si major pars presentet
indignum vel minùs dignum. 10. Quid
sit institutio collativa & corporalis. 11.
Qualiter fiat. 12. Ad quem spectet. 13.
Quid de institutione auctorizabili. 14.
Collatio cui fieri debeat & à quo. 15.
An Capiula & Vicarii Generales sede
vacante beneficia Episcopi conferre vel
presentatos instituere valeant. 16. Ad
quem spectet conferre Canonicius Ca-
thedrales, 17. Vel collegiales. 18. An &
que Parochie per concursum conferen-
da. 19. An & ad quem fiat devolutio,
si institutio vel collatio differatur.
20. An